

Европейски съд по правата на човека

Махмут Кайа срещу Турция
(Mahmut Kaya v. Turkey)

жалба № 22535/93 г., Reports 2000-III

Решение от 28 март 2000 г. на I отделение на Съда

*(резюме)**

Чл. 2, т. 1, изр. 1: защита на правото на живот от закона; **чл. 3:** забрана за изтезания, нечовешко или унижително отнасяне; **чл. 13:** ефективно вътрешноправно средство за защита

Първото изречение на чл. 2, т. 1 задължава държавата не само да се въздържа от незаконно отнемане на живот, но също и да предприема подходящи стъпки за опазване живота на лицата под нейна юрисдикция. Това включва първостепенното ѝ задължение да осигури правото на живот, като създаде ефективни наказателноправни разпоредби за възпиране извършването на престъпления срещу личността, подкрепени от механизъм за правоприлагане с оглед предотвратяване, ограничаване и наказване нарушенията на такива разпоредби. То обхваща при съответни обстоятелства и позитивното задължение на властите да предприемат оперативни мерки, за да защитят индивид или индивиди, чийто живот е в риск от престъпни действия на друг индивид.

Задължението на високодоговарящите страни по **чл. 1** от Конвенцията да осигуряват на всяко лице под тяхна юрисдикция правата и свободите, определени в нея, разгледано във връзка с чл. 3, изисква от държавите да вземат мерки с цел да осигурят лицата под юрисдикцията им да не бъдат подлагани на изтезания или нечовешко или унижително отнасяне, включително от страна на частни лица.

Факти по делото

Д-р Хасан Кайа – брат на жалбоподателя – бил практикуващ лекар в Югоизточна Турция. След като се погрижил за демонстранти, ранени при сблъсък със силите за сигурност по време на честването на кюрдската Нова година, той бил преместен от Ширнак, където работел в периода 1990-1992 г., в Елазиг. Там се виждал често с Метин Кан – председател на местната асоциация за правата на човека (АПЧ), юрист, защитавал заподозрени в членство в ПКК. И двамата били притеснявани и заплашвани по повод тези си дейности.

На 21 февруари 1993 г., след като получил телефонно обаждане в офиса си, Метин Кан се срещнал с двама мъже в едно кафене. На срещата присъствал и Шерафетин Йозкан, който също работел в АПЧ. Мъжете казали, че извън града се крие ранен член на ПКК. Метин Кан ги отвел в апартамента си и се обадил по телефона на Хасан Кайа, който също дошъл там. Уговорили се двамата мъже да

* Материалът е подготвен и предоставен от Фондация *Български адвокати за правата на човека*, като част от диск „Сборник материали по правата на човека”, издаден от НИП през 2007 г.

отведат ранения в Язиконак – село край Елазиг – и да се обадят, когато са готови. Около 19 ч. се получило телефонно обаждане и Метин Кан и Хасан Кайа, който носел медицинската си чанта, тръгнали с колата на брата на д-р Кайа. Метин Кан казал на съпругата си, че няма да се бавят.

Двамата не се върнали тази нощ. Около 12 или 13 ч. следващия ден съпругата на Метин Кан получила телефонно обаждане. Гласът звучал като този на единия от мъжете, които били в апартамента им предния ден. Той казал, че Метин и приятелят му са убити. Г-жа Кан и Шерафетин Йозкан отишли в Дирекцията по сигурността да съобщят за изчезването на двамата. Не казали на полицията за срещата на Метин Кан с двамата мъже, нито подробностите по събитията преди изчезването. Г-жа Кан не споменала тези подробности и когато същия ден заявила за изчезването пред прокурора.

Комендантът на Елазиг уведомил същия ден всички други коменданти в областта в извънредно положение и поискал да бъде издирена колата на изчезналите. Вечерта в полицията се обадил гражданин, забелязал съмнително паркирана кола, която се оказала тази на брата на д-р Кайа. Полицаяте я претърсили и фотографирали, снели отпечатъци и разпитали съседите на Метин Кан.

В апартамента на Метин Кан се получили странни телефонни обаждания. На 23 февруари мъж казал, че той и Хасан Кайа са живи и първият ще бъде освободен. Същата вечер пред сградата на Народната социалдемократическа партия в Елазиг била намерена чанта с два чифта стари обувки. На другия ден братът на Метин Кан разпознал единия като принадлежащ на брат му, но братът на Хасан Кайа казал, че другият чифт не е на брат му. Близките на двамата изчезнали подали искания за предприемане на мерки пред различни органи.

На 27 февруари под мост на около 12 км от Тунсели били намерени две тела, разпознати като телата на Метин Кан и Хасан Кайа. Те били без обувки. На мястото били открити два патрона. По земята нямало много кръв.

Същия ден била извършена аутопсия. Били констатирани огнестрелни рани в главите на двамата мъже. Ръцете им били вързани. По тялото на Хасан Кайа не били открити следи от насилие и удари, докато по това на Метин Кан били отбелязани наранявания, но било направено заключение, че няма следи от насилие и удари. Следващия ден била извършена повторна аутопсия. По тялото на Хасан Кайа били отбелязани синини в основата на ноктите на лявата ръка, кръгообразни белези по двете ръце, които можело да бъдат причинени от връзването им с жица, синини на дясното коляно и левия глезен и драскотини по левия глезен, белези по ходилата, вероятно причинени от дългото им престояване във вода и сняг. Смъртта и на двамата мъже била настъпила в резултат на увреждане на мозъка от изстрелите.

След като разпитал повторно г-жа Кан, прокурорът на Елазиг препратил преписката на прокурора на Тунсели, където били намерени телата. Бащата на д-р Кайа информирал прокурора за чути от него сведения - че синът му и Метин Кан са били задържани от цивилни полицаи, както и че по време на телевизионно предаване за контра-партизанските сили едно лице, което посочил по име, казало в питейно заведение: “Ние убихме Хасан Кайа и адвоката Метин Кан”. След като присъстващите се нахвърлили върху него, той извадил пистолет, извикал помощ по уоки-токито си и жандармеристи дошли да го вземат. Като приел, че престъплението попада под действието на законодателството за извънредното положение, прокурорът препратил делото на прокурора при Съда по национална сигурност в Кайсери. Впоследствие то било препратено по компетентност

последователно на прокурорите към две други съдилища по национална сигурност. На 3 септември 1993 г. председателят на АПЧ в Тунсели и адвокатът Али Демир изпратили на прокурора копие от статия във вестник, в която се казвало, че офицер за специални операции е идентифицирал убийците, включително и на Хасан Кайа и Метин Кан, които се посочвали по име, принадлежали към контра-партизанските сили, получавали заплащане от държавата и били отговорни за повечето убийства в областта. Бащата на Метин Кан подал официално оплакване срещу единия от тях, като предоставил и адреса и местоработата му. Само едно от тези и други посочени впоследствие лица било намерено и разпитано.

Жалбоподателят е предоставил на Комисията т. нар. “доклад Сюсюрлюк”, изготвен по искане на министър-председателя, който не се основава на проведено съдебно следствие, но съдържа информация относно някои събития главно в югоизточната област, сочещи на незаконни сделки между политически фигури, правителствени институции и нелегални групи. Представил е и доклад от 1993 г. на Парламентарната следствена комисия, в който се споменават 908 неразкрити убийства и се констатира, че в югоизточната област липсва отчетност и някои групи с официални функции може да са замесени в тях, както и книга и материали от пресата за контра-партизанските сили.

Европейската комисия по правата на човека е изслушала 11 свидетели.

Резюме на решението на Европейския съд

I. Преценката на Съда относно фактите

72-74. Съдът отбелязва, че в случая установените в производството пред Комисията факти вече не са предмет на сериозен спор между страните. След като е събрала доказателства в Анкара и в Страсбург, Комисията е заключила, че не е в състояние да определи кой е убил д-р Хасан Кайа и не са налице достатъчно доказателства, за да се установи по несъмнен начин, че убийството е извършено от държавни служители или лица, действащи от тяхно име. Тя е констатирала все пак, че д-р Хасан Кайа е бил подозрян от властите като симпатизант на ПКК и че съществува сериозно подозрение, подкрепено от някои доказателства, че считани за симпатизанти на ПКК лица са се намирали в риск да станат прицел на определени елементи от силите за сигурност или на такива, които действат от тяхно име или с тяхно съгласие и мълчаливо одобрение.

75-76. Съдът припомня постоянната си практика до 1 ноември 1998 г.¹, че установяването и проверката на фактите са задача преди всичко на Комисията. Макар и Съдът да не е обвързан от нейните констатации и да може да направи своя собствена преценка в светлината на материалите, с които разполага, той упражнява тези си правомощия само в изключителни случаи. По настоящото дело Съдът не намира основание да го стори и приема фактите така, както са установени от Комисията.

II. Относно твърдяното нарушение на чл. 2 от Конвенцията

77-78. Жалбоподателят твърди, че държавата отговаря за смъртта на брат му д-р Хасан Кайа, тъй като не е осигурила защита и ефективно разследване на

¹ Датата на влизане в сила на Протокол № 11 към Конвенцията, с който се внасят промени в процедурата, включително се прекратява съществуването на Комисията (Б. ред.).

обстоятелствата около смъртта му. Правителството оспорва това твърдение. Комисията счита, че държавата е нарушила позитивното си задължение да защити правото на живот на Хасан Кайа.

А. Доводи на явилите се пред Съда

1. Жалбоподателят

79-81. Като се съгласява с доклада на Комисията и се позовава на решението по делото *Осман (Осман с/у Обединеното кралство*², 28.10.1998 г., *Reports of Judgments and Decisions 1998-VIII*), жалбоподателят твърди, че властите не са осигурили ефективно прилагане на закона в югоизточните райони на страната през или около 1993 г. Изтъква доклада Сюсюрлюк в подкрепа на твърденията си за незаконни атаки с участието и знанието на властите, както и констатациите на органите по Конвенцията за недостатъците в разследването на оплаквания срещу силите за сигурност. В конкретните обстоятелства, според него, брат му не се е ползвал от изискваните от закона гаранции за закрила и разследването по повод смъртта му е било порочно в основата си.

2. Правителството

82-84. Правителството счита подхода на Комисията за общ и неточен. Докладът Сюсюрлюк нямал доказателствена стойност. Позовава се на критичното положение в тази част на страната, обуславящо несигурност за всички и риск за всички държавни служители като лекарите, а не само за д-р Хасан Кайа. Разследването по повод смъртта му било проведено с най-големи прецизност и професионализъм. Прокурорът не можел да бъде упрекван, че не е разследвал неподкрепени слухове и не е разпитал журналисти, които не са били свидетели на събитията. Разследването продължавало и щяло да продължава в рамките на 20-годишния давностен срок.

Б. Преценката на Съда

1. Твърденият пропуск да се предприемат защитни мерки

“85. Съдът припомня, че първото изречение на чл. 2, т. 1 задължава държавата не само да се въздържа от незаконно отнемане на живот, но също и да предприема подходящи стъпки за опазване живота на лицата под нейна юрисдикция (вж. решението от 09.06.1998 г. по делото *L.C.B. с/у Обединеното кралство*, *Reports 1998-III*, стр. 1403, § 36). Това включва първостепенното задължение на държавата да осигури правото на живот, като създаде ефективни наказателноправни разпоредби за възпиране извършването на престъпления срещу личността, подкрепени от механизъм за правоприлагане с оглед предотвратяване, ограничаване и наказване нарушенията на такива разпоредби. То обхваща при съответни обстоятелства и позитивното задължение на властите да предприемат оперативни мерки, за да защитят индивид или индивиди, чийто живот е в риск от престъпни действия на друг индивид (вж. цитираното решение по делото *Осман*, стр. 3159, § 115).

² Osman v. the United Kingdom

86. Като се имат предвид трудностите при поддържане на реда в модерните общества, непредсказуемостта на човешкото поведение и оперативният избор, който трябва да се направи с оглед на приоритетите и ресурсите, позитивното задължение трябва да се тълкува по начин, който не налага на властите невъзможна и непропорционална тежест. В съответствие с това, не всеки твърдящ риск за живота може да доведе до изискване по Конвенцията властите да вземат оперативни мерки, за да предотвратят материализирането му. За да възникне позитивно задължение, трябва да се установи, че властите са знаели или е трябвало да знаят в съответния момент за съществуването на действителен и непосредствен риск за живота на определено лице или лица от престъпни действия на трето лице и че са пропуснали да вземат в рамките на правомощията си мерки, които, разумно преценени, биха могли да се очакват за избягване на този риск (вж. цитираното решение по делото *Осман*, стр. 3159, § 116).

87. В настоящия случай Съдът припомня, че не е установено по несъмнен начин държавен служител да е бил замесен в убийството на Хасан Кайа. Все пак, от фактите по делото могат да се извлекат сериозни заключения, че извършителите му са били известни на властите. (...)

Въпросът, който Съдът трябва да разреши, е дали в конкретните обстоятелства властите са нарушили позитивно задължение да защитят Хасан Кайа от риск за живота му.”

88. Жалбоподателят е вярвал, че животът му е в опасност и че е следен от полицията.

89. Не се спори, че е имало значителен брой убийства, включително на изявени кюрдски фигури – феноменът “неизвестният извършител”. Съдът се убеди, че Хасан Кайа, като лекар, заподозрян в подпомагане на ПКК, е бил по това време в особена опасност да стане жертва на незаконна атака. При това, с оглед на обстоятелствата рискът е могъл да се приеме за реален и непосредствен.

90-91. Съдът се убеди също така, че властите са знаели за този риск, както и че трябва да са били наясно относно възможността той да произтича от актове на лица или групи, действащи със знанието или мълчаливото одобрение на елементи от силите за сигурност. Макар и да оспорва доказателствената стойност на доклада Сюсюрлюк, правителството признава, че той предоставя информация, въз основа на която министър-председателят е трябвало да предприеме подходящи мерки, т.е. се касае за важен документ.

92. Съдът разгледа въпроса дали властите са направили всичко, което разумно може да се очаква от тях, за да предотвратят риска за Хасан Кайа.

93. Той припомня, че в югоизточната част на страната е имало многочислени сили за сигурност, изправени пред трудната задача да противодействат на въоръжените атаки на ПКК и други групи. Съществували са правна рамка за защита на живота, както и полицейски и жандармеристки сили с функции да предотвратяват и разследват престъпления, под контрола на съдебния отдел на прокуратурата, както и съдилища, прилагащи разпоредбите на наказателния закон.

94. Съдът отбелязва обаче, че прилагането на наказателното право по отношение на незаконни действия, за които се твърди, че са извършени с участието на силите за сигурност, разкрива особени характеристики в югоизточните райони в този период.

95. Първо, при престъпления, извършени от длъжностни лица при определени обстоятелства, компетентността за разследване е била отнета от прокурора в полза на административни съвети, които са вземали решението дали

да се предприеме наказателно преследване. Те са били съставени от държавни служители, подчинени на коменданта, който от своя страна е отговарял за силите за сигурност, чиито действия са се разглеждали. Предприетите от тях разследвания често са се извършвали от жандармеристи, йерархически свързани със замесените в инцидента подразделения. В съответствие с това, по две дела Съдът намери, че административните съвети не предоставят независима или ефективна процедура за разследване на смъртни случаи, в които са замесени силите за сигурност (вж. решенията по делата *Гюлеч с/у Турция*³, 27.07.1998 г., *Reports* 1998-IV, стр.1731-33, §§ 77-82 и *Огюр с/у Турция*⁴ [GC], № 21594/93, §§ 85-93, ECHR 1999-III).

96. Второ, в разгледаните от органите по Конвенцията случаи, касаещи областта по това време, са направени серия констатации за неизпълнение от страна на властите на задължението им за разследване на твърдения за неправомерни актове на силите за сигурност. Обща черта на споменатите случаи е, че прокурорът не е предприемал нужните действия по оплаквания на граждани за незаконни действия на тези сили – например като не е разпитвал замесените техни представители, приемал е за чиста монета техните рапорти за инцидентите и е приписвал инциденти на ПКК, на базата на минимални доказателства или без да са налице такива.

97. Трето, компетентни да разглеждат терористични деяния са били съдилищата по национална сигурност, за които по серия дела Съдът е намерил, че не отговарят на изискването за независимост по чл. 6 от Конвенцията, поради участието на военен съдия, пораждащо основателно съмнение за повлияване от съображения, които нямат нищо общо с естеството на случая (вж. решението от 09.06.1998 г. по делото *Инджал с/у Турция*⁵, *Reports* 1998-IV, стр. 1571-73, §§ 65-73).

“98. Съдът намира, че тези недостатъци подкопават ефективността на защитата, предоставена от наказателното право в югоизточната област през относимия към настоящия случай период. Той счита, че това е позволило или благоприятствало липса на отчетност на членовете на силите за сигурност за действията им, което, както е приела Комисията в доклада си, е несъвместимо с върховенството на закона в едно демократично общество, зачитащо гаранциите от Конвенцията основни права и свободи.

99. Следователно тези пороци са отнели закрилата, която Хасан Кайа е следвало да получи от закона.”

100. Съдът не се съгласява с аргумента на правителството, че властите на са били в състояние да осигурят защита срещу атаки. Те би трябвало да са разполагали с широк кръг превантивни мерки по отношение на действията на собствените им сили за сигурност и групите, за които се твърди, че са действали с тяхно знание. Правителството не дава информация за каквито и да било предприети стъпки преди доклада Сюсюрлюк.

“101. Съдът заключава, че при обстоятелствата на случая властите не са изпълнили задължението си да вземат разумни мерки в рамките на възможностите, с които са разполагали, за да предотвратят един действителен и непосредствен риск за живота на Хасан Кайа. Съответно, налице е нарушение на чл. 2 от Конвенцията.”⁶

³ *Gulec v. Turkey*

⁴ *Ogur v. Turkey* – решение на голямото отделение

⁵ *Incal v. Turkey*

⁶ Решението е взето с мнозинство от 6 гласа срещу 1.

2. Твърдяната неадекватност на разследването

“102. Съдът подчертава отново, че задължението за закрила на живота по чл. 2 от Конвенцията, разглеждано във връзка с общото задължение на държавата по чл. 1 от Конвенцията “да осигур[и] на всяко лице под [нейна] юрисдикция правата и свободите, определени в Конвенция[та]”, изисква имплицитно съществуването на някаква форма на ефективно официално разследване, когато граждани са били убити в резултат на употреба на сила (вж. *mutatis mutandis* решението от 27.09.1995 г. по делото [МакКен и др. с/у Обединеното кралство](#)⁷, А.324, стр. 49, § 161 и по делото *Кайа с/у Турция*,⁸ стр. 329, § 105).”

103-105. В случая започнатото от прокурор разследване по повод изчезването е било прехвърляно на няколко пъти на други прокурори и е все още висящо. Първата от извършените две аутопсии е била повърхностна и заключението съдържа забележителното твърдение, че по телата няма следи от малтретиране. Втората е била по-обстойна и е установила белези и по двете тела, но и тя не е дала обяснение или заключение относно много от тях. Мястото, където са намерени телата, не е било изследвано от експерти и няма заключение дали жертвите са били убити там. Не е разследвано как са били транспортирани от Елазиг до Тунсели – разстояние от повече от 135 км, чието изминаване предполага спиране на серия официални проверочни пунктове. В досието няма данни за опити да се проверят протоколи за задържане или да се разпитат потенциални очевидци в Язиконак, където е намерена колата. Забележително е, че основните и всъщност единствени данни в разследването са се отнасяли за твърдяното участие на контра-партизански сили и сили за сигурност и са били предоставени от близките на жертвите, въз основа на наученото от хора или от пресата, и от три други лица, реагирани на информация в пресата. Предприетите във връзка с информацията стъпки са били ограничени и повърхностни.

106. Разследването е било и мудро, забавяно е събирането на показания от свидетели и е имало периоди на бездействие.

107. Съдът не подценява затрудненията и претовареността на прокурорите в областта по това време. “Все пак, когато са налице сериозни твърдения за противоправно поведение и причиняване на незаконни вреди, в които са замесени длъжностни лица, властите носят отговорността да реагират активно и с нужната експедитивност (вж. *mutatis mutandis* решението по делото [Селмуни с/у Франция](#)⁹, [GC], № 25803/94, §§ 76-79, ECHR 1999-V).

108. Съдът не приема, че проведеното по повод убийството на Хасан Кайа и Метин Кан разследване е било адекватно или ефективно. То е пропуснало да установи значими елементи на инцидента или да изясни какво се е случило с двамата мъже и не е било водено с усърдието и решимостта, необходими за да е налице реалистична перспектива извършителите да бъдат идентифицирани и задържани. От ранните си етапи то е останало в юрисдикцията на прокурорите към съдилищата по национална сигурност, които разследват предимно терористки или сепаратистки деяния.

109. Съдът заключава, че в това отношение е налице нарушение на чл. 2 от Конвенцията.”¹⁰

⁷ McCann and Others v. the United Kingdom.

⁸ Kaaya v. Turkey, решение от 19.02.1998 г., *Reports* 1998-I

⁹ Selmouni v. France, решение на голямото отделение

¹⁰ Решението е единодушно.

III. Твърдяното нарушение на чл. 3 от Конвенцията

110-111. Жалбоподателят се оплаква, че брат му е бил измъчван преди смъртта си, като се позовава на медицинските данни за наранявания. Твърди също, че липсата на адекватно разследване е в нарушение на процедурното задължение по чл. 3.

112. Правителството отрича аутопсиите да са открили белези от измъчване, както и отговорността на държавата за изчезването.

113. Комисията е намерила, че медицинските данни разкриват малтретиране, което следва да се характеризира като нечовешко и унижително отнасяне.

114- 115. Съдът припомня изводите си по чл. 2 за неосказана закрила. “Задължението на високодоговарящите страни по чл. 1 от Конвенцията да осигуряват на всяко лице под тяхна юрисдикция правата и свободите, определени в нея, разгледано във връзка с чл. 3, изисква от държавите да вземат мерки с цел да осигурят лицата под юрисдикцията им да не бъдат подлагани на изтезания или нечовешко или унижително отнасяне, включително от страна на частни лица (вж. решението от 23.09.1998 г. по делото *A. c/y Обединеното кралство, Reports 1998-VI*, стр. 2699, § 22). Следователно отговорността на държавата може да бъде ангажирана, когато правната рамка не предоставя адекватна закрила (вж. например цитираното решение по делото *A.*, стр. 2700, § 24) или когато властите не вземат разумни мерки да избегнат риск от малтретиране, за който знаят или е трябвало да знаят (например, *mutatis mutandis*, цитираното по-горе решение по делото *Осман*, стр. 3159-60, §§ 115-116).”

116. Съдът намира, че властите са знаели или е трябвало да знаят, че Хасан Кайа рискува да стане прицел, като заподозрян в оказване помощ на ранени членове на ПКК. Констатираната липса на конкретна и обща закрила го е поставила в опасност също и от малтретиране от лица, които са безотчетни за действията си. От това следва, че държавата е отговорна за малтретирането, понесено от него след изчезването и преди смъртта му.

117. При преценката дали дадена форма на малтретиране следва да се квалифицира като изтезание, Съдът следва да има предвид отграничението, съдържащо се в чл. 3, между това понятие и понятието нечовешко или унижително отнасяне. Както е отбелязано в предишни решения, явно целта е била чрез това отграничение Конвенцията да придаде специално значение на целенасоченото нечовешко отнасяне, причиняващо много сериозни и жестоки страдания (виж решението от 18.01.1978 г. по делото *Ирландия срещу Обединеното кралство*¹¹, А.25, стр. 66, § 167 и цитираното по-горе решение по делото *Селмуни*, § 96). Наред със суровостта на отнасянето, налице е и елемент на преднамереност, както се признава в Конвенцията на ООН срещу изтезанията и други форми на жестоко, нечовешко или унижително отнасяне или наказание (вж. чл. 1).

118. Съдът се съгласява с Комисията, че точните обстоятелства по третирането на Хасан Кайа и получаването на констатираните при аутопсията наранявания са неизвестни. Разполагаемите медицински данни също не дават основание претърпяното страдание да се разглежда като много жестоко и сурово. Несъмнено е все пак, че връзването на китките му с жица така, че да бъде прерязана кожата, и продължителното държане на краката му в сняг и вода,

¹¹ Ireland v. the United Kingdom.

независимо дали са били причинени умишлено, могат да се приемат за нечовешко и унижително отнасяне по смисъла на чл. 3 от Конвенцията.

119. Съдът заключава, че е налице нарушение на чл. 3 от Конвенцията по отношение на Хасан Кайа.¹²

120. Той не смята за нужно да прави отделни констатации по чл. 3 във връзка с твърдените пороци на разследването.

IV. Относно твърдяното нарушение на чл. 13 от Конвенцията

121-122. Жалбоподателят се оплаква, че не разполага с ефективно средство по смисъла на чл. 13. Правителството възразява, че в светлината на конкретните условия се води ефективно разследване.

123. Според Комисията, жалбоподателят е имал защитими основания да твърди, че силите за сигурност са замесени в убийството на брат му, но не му е било осигурено ефикасно средство за защита.

124. Съдът припомня, че визираните от чл. 13 средства трябва да позволяват разглеждане на съществуващото на защитимо твърдение за нарушение на Конвенцията и поправяне на такова нарушение, както и да бъдат правно и практически ефективни.

“Като се има предвид фундаменталното значение на правото на защита на живота, чл. 13 изисква не само плащане на обезщетение, когато това е уместно, но още и щателно и ефективно разследване, способно да доведе до идентифициране и наказване на виновните за отнемане на живот и включващо ефективен достъп на лицето, от което изхожда оплакването, до производството по разследването (вж. цитираното по-горе решение по делото *Кайа*, стр. 330-31, § 107).”

125. Съдът не намери за доказано по несъмнен начин убийството да е било извършено от длъжностни лица или такива да са били замесени в него по друг начин. Както е приемал по предишни дела обаче, това не изключва оплакването във връзка с чл. 2 да бъде “защитимо” от гледна точка на чл. 13 (вж. решението от 27.04.1988 г. по делото *Бойл и Райс с/у Обединеното кралство*¹³, А.131, стр. 23, § 52 и цитираните по-горе решения по делата *Кайа* и *Яша*¹⁴, съответно стр. 330-31, § 107 и стр. 2442, § 113). Не се спори, че братът на жалбоподателя е бил незаконно лишен от живот и съответно може да се счита, че той има “защитимо твърдение”.

“126. При това положение властите са имали задължението да проведат ефективно разследване на обстоятелствата по убийството на брат му. По изложените по-горе съображения (вж. §§ 100-106), не може да се приеме, че е било проведено ефективно разследване в съответствие с чл. 13, чиито изисквания са по-широки от задължението за разследване по чл. 2 (вж. цитираното по-горе решение по делото *Кайа*, стр. 330-31, § 107). Следователно Съдът намира, че жалбоподателят е бил лишен от ефикасно средство по отношение на смъртта на брат си, а оттам и от достъп до каквото и да е друго съществуващо средство за защита на негово разположение, включително иск за обезщетение.

Вследствие на това, налице е нарушение на чл. 13 от Конвенцията.”¹⁵

V. Твърдяната практика на властите да нарушават членове 2, 3 и 13 от Конвенцията

¹² Решението е взето с мнозинство от 6 гласа срещу 1.

¹³ *Boyle and Rice v. the United Kingdom*.

¹⁴ *Yaşa v. Turkey*, решение от 02.09.1998 г., *Reports* 1998-VI

¹⁵ Решението е взето с мнозинство от 6 гласа срещу 1.

127-128. Предвид направените по-горе констатации по тези текстове, Съдът не намира за необходимо да се произнася дали намерените нарушения са част от възприета от властите практика, както твърди жалбоподателят, като се позовава на установени от органите по Конвенция идентични нарушения по други дела.

VI. Твърдяното нарушение на чл. 14 от Конвенцията

129-130. Жалбоподателят поддържа, че брат му е бил отвлечен и убит поради кюрдския му произход и презумираните му политически възгледи, което съставлява забранена от чл. 14 дискриминация. Правителството не взема становище.

131. Съдът счита, че тези оплаквания се основават на същите факти, както и разгледаните по чл.чл. 2, 3 и 13, и не намира за необходимо да ги разглежда отделно.¹⁶

132-143. Жалбоподателят претендира обезщетение за имуществени вреди, тъй като поради ранната си смърт брат му не е получил възнаграждението, което би получавал, упражнявайки лекарската си професия. Съдът приема, че не се касае за действително претърпяна загуба – било от убийтия преди смъртта му, било от жалбоподателя след това – и отхвърля искането. Присъжда 15 000 британски лири за претърпените от убийтия неимуществени вреди, които да бъдат платени на брат му, за да ги държи за наследниците на жертвата. Присъжда и 2500 лири за претърпените от самия жалбоподател неимуществени вреди и 22 000 лири разноски.

¹⁶ Решението е единодушно.